

віді-презентації та ділові переговори, укладання та обговорення контрактів, договорів, вирішення нагальних ділових питань із партнером по телефону, що є також невід'ємною частиною комунікативного аспекту. Використовуючи відповідну лексичну термінологію та витриманий діловий стиль, студенти повинні вчитися презентувати власну компанію, фірму, проводити прес-конференції, вести ділові переговори з іноземними партнерами та ін. [3].

Отже, на нашу думку рівень сформованості мовленнєвої компетенції при вивченні англійської мови майбутніми економістами аграрного профілю має значний вплив на інтеграція України до ЄС та її місце у європейській економічній царині.

Література:

1. Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом у рамках євро регіонів та перспективи транскордонного співробітництва» [Електронний ресурс]: Постанова від 27 черв. 2007 р. N 1242-V / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради. – Електрон. дані. – 2007. – № 45. – Ст. 523. – Режим доступу: zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1242-16. – Назва з екрана.

2. Указ Президента України № 641/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.president.gov.ua/documents/6412015-19560. – Назва з екрана.

3. Піротті Н. В. Типологія науково-дослідницьких завдань у викладанні іноземних мов / Н. В. Піротті // Викладання мов у ВНЗ освіти на сучасному етапі. Збірник наукових праць. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна. Вип. 12. – Х., 2008. – С. 193–199.

4. European Council in Copenhagen 21-22 June 1993. Conclusions of the Presidency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/%D0%B%D0%B5%D0%BD%D1%8F/Downloads/72921.pdf – Назва з екрана.

УДК 81'373.2(477.83)

М. Я. Наливайко,

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль

СІМЕЙНО-РОДОВА АНТРОПОНІМІЯ ЛЬВІВЩИНИ

У статті розглянуто утворення сімейно-родових найменувань, похідних від імен, прізвищ, прізвиськ, андронімів, та їх функціонування в антропонімічній мікросистемі на матеріалі неофіційної антропонімії Львівщини. Зроблено спробу їх мотиваційної характеристики. У статті здійснено аналіз структури сімейно-родових іменувань жителів Львівщини. Сімейно-родові іменування творяться морфологічним способом і шляхом безафіксної деривації від імен, прізвищ, прізвищ, апелятивних характеристик особи.

Ключові слова: андронім, ім'я, прізвище, прізвисько, варіант імені, сімейно-родове найменування.

СЕМЕЙНО-РОДОВАЯ АНТРОПОНИМИЯ ЛЬВОВЩИНЫ

В статье рассматривается образование семейно-родовых именованных, производных от имен, прозвищ, фамилий, андронимов, а также их функционирование в антропонимной микросистеме на материале неофициальной антропонимии Львовщины. Сделана попытка их мотивационной характеристики. В статье проанализировано структуру семейно-родовых именованных жителей Львовщины. Семейно-родовые именованные образуются морфологическим способом и путем безаффиксной деривации от имен, прозвищ, фамилий, апеллятивных характеристик особы.

Ключевые слова: андроним, имя, прозвище, фамилия, вариант имени, семейно-родовое именование.

FAMILY-GENERIC ANTHROPONYMY OF LVIV REGION

The article deals with the formation of family and clan names derived from the names, nicknames, andronyms, definitions of appeal by individuals and their functioning in the material anthroponymy Lviv. Such anthroponomy used in the plural form. Informal anthroponomy of the inhabitants Lviv presented a wide range of family clan naming derived from personal names. The family-generic naming nicknames reflect individual origin, correlated with two bits: «nomina personalia» and «nomina impersonalia». The family-generic naming of appeal identifying the origin of a person in a profession or occupation, point to its social status, ethnicity. An attempt to motivational characteristics.

The paper analyzes the structure of family and tribal naming Lviv residents. Word-formative analysis of family and tribal naming shows that hereditary naming unofficial been arising morphological method. The family-birth arise from naming names, nicknames, names of appeal characteristics. The largest group of names are motivated by nicknames. Much more street naming is derived from the names, nicknames, names, appellative by individuals and sometimes from patronyms and andronyms.

Key words: name, variant names, family-generic name, andronym, nickname, surname.

Зацікавлення неофіційними йменуваннями осіб засвідчує поява низки наукових публікацій, які стосуються сучасних українських прізвиськ, зокрема дослідження Г. Бучко, Д. Бучка [1], С. Вербича [2], Л. Кравченко [3], Р. Остаха [4], П. Чучки [7].

Як відомо, неофіційне спадкове найменування, набуваючи статусу сімейного прізвиська, з різних причин може перейти до наступного покоління і належати усьому роду. Вважається, що основний критерій зарахування тієї або іншої особової назви до розряду сімейно-родового іменування є її спадковість. Другим за вагомістю фактором дослідники називають диференційну роль спадкових антропонімів. На нашу думку, найвдалішим можна вважати термін «сімейно-родове іменування», введений у науковий обіг Г. Бучко, Д. Бучко, зі значенням: «особливий вид антропонімів, який ідентифікує усю родину й переважно передається у спадок, який за внутрішньою семантикою та структурою не відрізняється від прізвищ, але функціонує тільки в усному мовленні» [1, с. 2].

Метою нашого дослідження є аналіз сімейно-родових іменувань жителів Львівщини. **Об'єктом** статті стала мотиваційна база та структура сімейно-родових іменувань сільських жителів Львівської області. Такі антропоніми вживаються у множинній формі (наприклад, *Почтарьові*). У ролі сімейно-родових іменувань виступають переважно індивідуальні прізвиська (*Барани*). Лексичну базу вуличних іменувань становлять імена, прізвиська, апелятивні означення особи, прізвища. В основі сімейно-родових іменувань лежать церковно-християнські чоловічі та жіночі імена, неукраїнські чоловічі та жіночі імена.

А. Сімейно-родові іменування, в основах яких відображені чоловічі церковно-християнські імена. В основах сімейно-родових іменувань засвідчені такі чоловічі православні імена та їх структурні варіанти: *Андрій, Василь, Роман, Семен, Федір* та ін.

За своєю структурою ці спадкові найменування репрезентують такі моделі: **а) повне ім'я в незмінній формі:** *Василі, Кирилі, Трохимі;* **б) повна іменна основа + квалітативний + патронічний формант:** *Демід-к-ові, Лев-к-ові;* **в) повна**

іменна основа + квалітативний суфікс: *Гаєрлі-ки, Роман-ці*. Наступну групу становлять сімейно-родові іменування, в основах яких відображені усічені та усічено-суфіксальні варіанти чоловічих церковно-християнських імен різних рівнів деривації: *Миськові < Мисько < Михайло, Яськові < Ясько < Яків*.

Б. Сімейно-родові іменування, в основах яких відображені українські жіночі церковно-християнські імена.

У народнопопулярній антропонімії Львівщини сімейно-родових іменувань, мотивованих українськими жіночими церковно-християнськими іменами, небагато. В аналізованих іменуваннях побутують такі спадкові назви, утворені від повних форм: *Варварині, Катерині, Ольжині*. На Львівщині наявні сімейно-родові іменування, які відображають **усічені та усічено-суфіксальні варіанти жіночих імен:** *Мільчині < Мілька < Емілія, Цяні < Цяня < Оксана*.

В. Сімейно-родові іменування, в основах яких відображені неукраїнські чоловічі та жіночі імена. Неукраїнські чоловічі та жіночі імена, покладені в основи сімейно-родових іменувань, свідчать про наявність іноземних етносів на території Львівщини. Польськими іменами мотивовані сімейно-родові іменування: *Здівлави* – пор. пол. *Zdzislaw, Яді* – пор. пол. *Jadzia*. Із єврейським іменником пов'язані сімейно-родові іменування *Абрамкі, Варави*.

Андроніми послужили етимонами багатьох сімейно-родових іменувань: *Гнатішині < Гнатиха < Гнат, Кондратішині < Кондриха < Кіндрат*. Цей словотвірний тип іменувань широко представлений на досліджуваній території. Отже, неофіційна антропонімія Львівщини представлена широким набором сімейно-родових найменувань, похідних від особових імен.

Сімейно-родові іменування відображають прізвиська відапелятивного походження, співвідносні з двома розрядами: «*nomina personalia*» та «*nomina impersonalia*».

Сімейно-родові іменування, в яких відображені прізвиська, співвідносні з «nomina personalia». Такі прізвиська отримували носії за їх фізичними, психічними рисами, особливостями поведінки, мовлення: *Безпальки, Коротуні, Кривенькі, Криві, Повідайкові, Самотні, Щербаті*.

Сімейно-родові іменування, в яких відображені прізвиська, співвідносні з «nomina impersonalia»: *Вовки, Заяці, Коти, Кролики, Кроти, Лиси, Лисички, Лосьові, Налісники, Усього більше 1100 сімейно-родових іменувань, утворених від відапелятивних прізвиськ.*

Назви по-вуличному творилися від андронімів: *Козутиччани < Козутичча < Козут, Галайшині < Галайха < Галайко, Рачишині < Рачиха < Рак*. Усього більше 150 сімейно-родових іменувань, утворених від андронімів. Сімейно-родовим іменуванням інформатори іноді вважають дериват від прізвища денотата. Таке явище має відношення до проблеми живомовного функціонування прізвищ: *Катюки* (пор. Катюк), *Колодійчуки* (пор. Колодійчук), *Сторожуки* (пор. Сторожук). Прізвище може стати сімейно-родовим іменуванням за умов, якщо його носіями була невелика кількість однофамільців у певному селі. Зафіксовано більше 700 сімейно-родових іменувань, утворених від прізвищ.

Відтопонімні деривати посідають вагоме місце серед спадкових вуличних іменувань Львівщини. У мовленні жителів Львівщини найчастіше трапляються спадкові вуличні назви у вигляді відойконімних прикметників на **-ськ(ий), -зьк(ий), -цьк(ий)**, як-от: *Кам'янецькі, Михайлицькі, Маморські, Самбірські*. Побутує більше 150 сімейно-родових іменувань, співвідносних з топонімами.

Сімейно-родові іменування апелятивного походження ідентифікують особу за професією чи заняттям, указують на її соціальне становище, місце походження чи проживання, етнічну належність: *Оліярникові, Пекареві, Чабанові, Чоботарі*. Близько 130 іменувань. На соціальний стан вказують такі антропоніми: *Бідняки, Богачі, Бусі* (пор. діал. бусий «босий»), *Паничі*.

Частина аналізованих іменувань мотивована назвами **адміністративних посад:** *Войтикові, Возні*. Виявлено також сімейно-родові іменування, співвідносні з назвами **церковнослужителів, їх помічників:** *Владикові, Ксьондзові*. Зафіксовано більше 70 іменувань.

У досліджуваному регіоні виділяємо такі відетнонімні спадкові родові назви: *Бойки, Бойцунові, Цигани*. Більше 90 іменувань. Іменування, що походять від назв осіб за їх сімейними та родинними стосунками: *Брацьові, Неньчині, Татунці*. Іменування, що походять від осіб за обставинами їх народження: *Знайди, Найдіві, Приймаки*.

Іменування, що походять від назв осіб за місцем проживання або особливостями їх появи в якомусь населеному пункті: *Вуличні, Горани < на горі, Дебрацани < дебра, Дільні, Міжгорішні*. Усього більше 60 іменувань.

Сімейно-родові іменування принципово відрізняються від індивідуальних прізвиськ і наближаються за рядом ознак до прізвищ. Це стосується, зокрема, того, що вказаним розрядам антропонімів властиві однакові словотвірні моделі. Деривація спадкових неофіційних іменувань порівняно проста і досить одноманітна. Вони є посесивними утвореннями на **-ові (-ів, -ова), -ині (-ин, -ина)** від імен, прізвищ, прізвиськ і апелятивних означень особи, досить часто від андронімів. Саме такий словотвірний тип домінував у деривації прізвищ Прикарпатської Львівщини в період їх становлення [5]. Значно більше вуличних іменувань утворено від імен, прізвиськ, прізвищ, апелятивних означень особи, іноді від патронімів і андронімів шляхом безафіксованої деривації: *Кирили, Дохторки, Романчуки*.

Сімейно-родові іменування з формантом -ов(і)/-ев(і)/-ев(і). Ці назви є найуживанішими на досліджуваній території. У писемних пам'ятках XIV-XVIII ст. двочленні іменування з суфіксами **-овъ, -евъ, -инъ** трапляються досить рідко, хоч у Галичині в XVIII ст. стають типовими [6, с.123]. На Львівщині суфікс **-ов(і)/-ев(і)/-ев(і)** творить такі іменування: *Гамеркантові, Гріцеві, Густиніві, Оніхрайкові, Пітусьові, Сяйбові, Фотографістові, Хорошові, Цицяйові, Шкрабові*.

Сімейно-родові іменування із суфіксом -ин(і). Суфікс **-ин(і)** утворився на базі суфікса **-их(а)**, що вказував на заміжню жінку стосовно до чоловіка і додавався до основи його особової назви (*Павло > Павлиха; Коваль > Ковалиха* та ін.) [6, с. 125]. Наші матеріали засвідчують, що суфікс **-ин(і)** творить сімейно-родові іменування від імен (чоловічих та жіночих), андронімів і прізвиськ: *Антоцишині, Гадемишині, Гиндричшині, Настеччині, Тасуньчині, Цуцунчині*.

Сімейно-родові іменування із суфіксом -івс'к(і). Спосіб називання цілого роду за допомогою суфіксів **-івс'к(ий), -инс'к(ий)** є досить давнім [7, с. 315]. У народнопопулярній антропонімії Львівщини функціонують спадкові назви на **-івс'к(і):** *Андрухівські < Андрух < Андрій, Баранівські < Баран, Круківські < Крук, Мазурівські < мазур, Чоботарівські < чоботар*.

Сімейно-родові іменування з суфіксом -ец'к(і) утворюються від чоловічих (*Гриньцькі, Федуньцькі*) і жіночих імен (*Анецькі, Дуньцькі*).

Словотвірний аналіз сімейно-родових іменувань Львівщини засвідчує, що спадкові неофіційні іменування утворювались морфологічним способом. Найчисельнішу групу таких іменувань становлять назви, мотивовані прізвиськами. Морфологічним способом утворено 38 % сімейно-родових іменувань. Продуктивність аналізованих антропонімних формантів ілюструє таблиця.

Таблиця 1.

Продуктивність формантів у сімейно-родових іменуваннях, утворених морфологічним способом

Формант	Кількість сімейно-родових іменувань	% від кількості сімейно-родових іменувань морфологічного способу	% від загальної кількості спадкових назв	Ранг
-ов(і)/(-ев(і)/-'ев(і))	1117	78,3	29,7	1
-ин(і)	284	19,9	7,6	2
-івс'к(і)	20	1,4	0,53	3
-ец'к(і)	6	0,4	0,15	4

Найпродуктивнішим виявився суфікс **-ов(і)/-ев(і)/-'ев(і)**, оскільки у сімейно-родових іменуваннях він є живим присвійним формантом (78,3 %). Такі похідні функціонують паралельно зі спадковими безсуфіксними утвореннями. На другому місці – суфікс **-ин(і)**, що виконує роль живого присвійного форманта (19,9 %), приєднуючись до андронімів, імен. Менш поширеними є сімейно-родові іменування з суфіксом **-івс'к(і)** (1,4 %), **-ец'к(і)** (0,4 %).

Література:

- Бучко Г. С. Народньо-побутова антропонімія Бойківщини / Г. С. Бучко, Д. Г. Бучко // *Linguistica slavica* : Ювілейний збірник на пошану І. М. Желєзняк. – К. : Кий, 2002. – С. 3–14.
- Вербич С. О. Деякі прізвища і прізвиська українців з погляду походження / С. О. Вербич // Актуальні питання антропоніміки : зб. мат. наук. читань пам'яті Юліана Костянтиновича Редька. / Відп. ред. І. В. Сфименко. – К. : НАН України Інститут української мови, 2005. – С. 56–62.
- Кравченко Л. О. Сучасні прізвиська Полтавщини / Л. О. Кравченко // *Studia Slovacistica*. Випуск 9: Ономастика. Антропоніміка [Текст] : зб. наук. ст.; [упоряд. і відп. ред.: С. Пахомова, Я. Джоганик]. – Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2009. – С. 150–158.
- Осташ Р. І. Із життя сучасних українських прізвиस्क 2. / Р. І. Осташ // *Українське і слов'янське мовознавство*. – № 4 (138). – Ужгород, 2001. – С. 408–412.
- Фаріон І. Д. Українські прізвищеві назви Прикарпатської Львівщини наприкінці XVIII – початку XIX століття (з етимологічним словником) / Ірина Фаріон. – Львів : Літопис, 2001. – 371 с.
- Худаш М. Л. З історії української антропонімії / М. Л. Худаш. – К. : Наук. думка, 1977. – 236 с.
- Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: дис. ... на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10.661 «Мови народів СРСР (українська мова)» / Чучка Павло Павлович. – Ужгород, 1969. – 987 с.

УДК 821.111 В. Шекспір

Н. В. Науменко,

Національний університет харчових технологій, м. Київ

ЗАГАДКОВА «СМАГЛЯВА ЛЕДІ» 130-ГО ШЕКСПІРІВСЬКОГО СОНЕТА

У статті з позицій мовностилістичного та літературознавчого аналізу розглянуто архітвір В. Шекспіра – сонет 130-й «*My mistress' eyes are nothing like the sun*» у порівнянні з його українськими перекладами. Автор, уживаючи низку художніх прийомів, що їх пізніше буде схарактеризовано терміном «романтична іронія», послідовно руйнує ілюзію «ідеального образу» коханої жінки в сучасній йому інтимній ліриці, та водночас створює новітню парадигму цього образу – саме через застосування слів загальноживаних, подеколи й просторічних. Отже, у статті показано, як досягнення цієї мети відбито в українських перекладах вірша.

Ключові слова: поезія, сонет, творчість В. Шекспіра, інтимна лірика, іронія, поетична лексика, переклад.

ЗАГАДОЧНАЯ «СМУГЛАЯ ЛЕДИ» 130-ГО ШЕКСПИРОВСКОГО СОНЕТА

В статье с позиций языково-стилистического и литературоведческого анализа рассмотрен шедевр В. Шекспира – сонет 130-й «*My mistress' eyes are nothing like the sun*» в сравнении с его украинскими переводами. Автор, применяя ряд художественных приемов, которые впоследствии будут охарактеризованы термином «романтическая ирония», последовательно разрушает иллюзию «идеального образа» возлюбленной в современной ему интимной лирике и притом создает новую парадигму данного образа – именно через использование слов общеупотребительных, иногда просторечных. Итак, в статье показано, как достижение данной цели отражено в украинских переводах стихотворения.

Ключевые слова: поэзия, сонет, творчество В. Шекспира, интимная лирика, ирония, поэтическая лексика, перевод.

THE MYSTICAL 'DARK LADY' IN THE 130TH SONNET BY WILLIAM SHAKESPEARE

The author of the proposed article surveys the 130th sonnet by William Shakespeare, 'My mistress' eyes are nothing like the sun,' using the methods of linguostylistic and literary critical analysis, along with its Ukrainian translations compared correspondingly to the original and to each other. Firstly, there was shown that, in modeling the sequence of the event of a writ's life (particularly his desperate love to so-called 'dark lady') in a triad 'thesis-antithesis-synthesis,' and involving the sensual (theme, idea, problem) and formal (composition, language, tropes, genre and style conceits) into its imagery structure, the sonnet turns to be a great pattern of intellectual poetry. Upon using the array of means which would be thereafter characterized as 'romantic irony,' Shakespeare did consequently destroy the illusion of 'an ideal image' of a beloved woman in love poetry by his contemporaries; whereas he created the new paradigm of the noticed image – just due to the colloquial, even sometimes brutal words. Therefore, the author of this article has to show this purpose to be achieved by Ukrainian translators.

Key words: poetry, sonnet, W. Shakespeare's works, love lyrics, irony, poetic lexicon, translation.

Сонет, чия історія триває майже вісім століть, повсякчас вабить як поетів, зокрема й початківців, так і літературних критиків. Очевидно, тому, що ця щасливо винайдена, досконало гармонійна в усіх своїх компонентах форма якнайкраще здатна сконцентрувати один із найпоширеніших і найприродніших видів поетичного мислення – роздум, який увінчується лірико-філософським висновком. Тому сонет визнано жанром інтелектуальної поезії.

Класичному сонетові притаманна передусім незатуманеність точно спрямованої, виплеканої думки; він призначений для поетів «ясного мислення», для вираження не випадкових, добре зважених на терезах розуму почуттів. Вагомому смис-